

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04; 29-35-69
ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefon dyżurny: 21-34-34
Telex: 816-436

BS/109/40/90

WYBORY SAMORZĄDOWE '90

Komunikat z badań

Warszawa, kwiecień 1990 r.

W związku ze skróceniem kadencji rad narodowych, uchwaleniem przez Sejm nowych ustaw samorządowych i rozpoczęciem kampanii przed zapowiedzianymi na 27 maja br. wyborami do samorządów gmin badaliśmy¹ opinie respondentów w wymienionych kwestiach, a zwłaszcza:

- stopień poinformowania społeczeństwa o zasadach wyboru przedstawicieli samorządu,
- akceptację decyzji o rozpisaniu nowych wyborów,
- deklaracje uczestnictwa w kampanii wyborczej i wyborach,
- oczekiwania związane z wyborem samorządów gmin.

Ponieważ kampania wyborcza praktycznie dopiero się rozpoczęła, a przyjęte przez Sejm ustawy o ordynacji i o samorządzie nie były poprzedzone szeroką konsultacją społeczną, należy spodziewać się ewolucji opinii w miarę zaawansowania kampanii, a także w zależności od ewentualnych zmian w sytuacji społeczno-politycznej w kraju.

Ordynacja wyborcza jest mało znana społeczeństwu. Zarówno ludzie z najbliższego otoczenia respondentów, jak również oni sami są słabo poinformowani o zasadach wyboru przedstawicieli lokalnych władz samorządowych (tab. 1).

Tabela 1

w procentach

Stopień poinformowania o zasadach wyborczych	Znajomość ordynacji wybor- czej wśród	
	samych respondentów	ludzi z ich najbliższego otoczenia
Wiedzą dokładnie	3,0	1,9
Wiedzą tylko częściowo	27,8	29,4
W zasadzie nic nie wiedzą	68,6	63,8

¹ "Aktualne problemy i wydarzenia" (3) - sondaż zrealizowany na 1502-osobowej próbie udziałowej dorosłej ludności kraju w dniach 21-26 marca 1990 r.

Gorzej niż przeciętnie znają ordynację wyborczą rolnicy indywidualni, emeryci i renciści oraz osoby z wykształceniem podstawowym, lepiej zaś - osoby z wykształceniem wyższym i średnim oraz zatrudnieni w gospodarce społecznej. Na uwagę zasługuje fakt, że więcej na jej temat niż inni wiedzą osoby aprobujące kierunek rozwoju sytuacji w kraju, działalność rządu, program Balcerowicza i optymistycznie nastawione do przyszłości, a także zamierzające głosować (tab. 1 i 2 aneksu).

Osoby uważające się za lepiej poinformowane deklarują większą aktywność wyborczą (tab. 2).

Tabela 2

w procentach

Formy aktywności	Znajomość zasad wyborczych	
	dokładna i częściowa	żadna
Kandydowanie do samorządu	7,0	2,3
Działanie w Komitecie wyborczym	12,0	3,5
Praca w komisji wyborczej	13,8	3,6
Głosowanie	84,7	69,0

Oni również częściej:

- uznają wybory za najważniejszy warunek dalszych przemian - 49,4% (nie poinformowani - 36,1%),
- spodziewają się zwiększenia wpływu ludzi na to, co się dzieje w środowisku ich zamieszkania - 64,4% (29,3%),
- źle oceniają działalność obecnej rady narodowej - 66,7% (50,8%),
- uważają, że wybory zmieniają ludzi i sposoby sprawowania władzy - 60,4% (41,3%).

Swoistym testem na wiarygodność deklarowanego stopnia znajomości zasad wyborczych było pytanie: na podstawie jakiej ordynacji - większościowej czy proporcjonalnej - będzie wybierany samorząd w Pana(i) miejscowości? Aż 85,8%

badanych przyznało, że nie wie, 3,9% odpowiedziało, że na podstawie ordynacji proporcjonalnej, a 7,7% - większościowej. Analiza odpowiedzi tych dwóch ostatnich grup w podziale na miejscowości do 40 tys. mieszkańców i powyżej tej liczby wykazała, że w pierwszej - mylnej odpowiedzi udzieliło 2,9% badanych, a w drugiej - 8,0%, co zwiększa jeszcze o 4,8% odsetek źle poinformowanych (tab. 3).

Tabela 3

w procentach

Rodzaj ordynacji	Odpowiedzi według wielkości miejscowości	
	do 40 tys. mieszkańców	powyżej 40 tys. mieszkańców
Proporcjonalna	2,9	5,5
Większościowa	7,8	8,0
Nie wiem	89,3	86,5

Stopień nieznamości jest podobny we wszystkich grupach socjodemograficznych (tab. 3 aneksu). Nawet wśród deklarujących znajomość (w całości lub w części) zasad wyborczych 70% nie wie, jaka ordynacja będzie obowiązywała w ich miejscowości.

Niezależnie od rozstrzygnięć przyjętych w ordynacji interesowały nas preferencje co do sposobu głosowania; 26,7% było za tym, aby w wyborach do samorządu głosować na kandydatów umieszczonych na jednej liście bez oznaczania ich przynależności partyjnej lub organizacyjnej, natomiast 41,1% - aby głosować na odrębne listy kandydatów różnych partii i organizacji (nie miało zdania 32% badanych). Ten rozkład odpowiedzi dowodzi, że przy dokonywaniu wyboru duże znaczenie będzie miał polityczny rodowód kandydata. Przemawia za tym - jak się wydaje - wyraźne zróżnicowanie preferencji co do sposobu głosowania ze względu na stosunek do wydarzeń i procesów zachodzących w naszym kraju, aprobatę rządu, opinie o kapitalizmie

i zamiary wyborcze. Generalnie, akceptacja, pozytywne opinie i zamiar uczestniczenia w wyborach związane są z preferowaniem głosowania na partię i organizację, a brak aprobaty i negatywne nastawienia - z głosowaniem "na osoby" (tab. 4 aneksu).

Decyzję Sejmu o skróceniu kadencji rad narodowych i rozpisaniu nowych wyborów 39,2% uznało za w pełni uzasadnioną, 16,6% - za częściowo uzasadnioną (łącznie 55,8%), a tylko 5,1% - za raczej nieuzasadnioną. Symptomatyczne, że 38,5% nie zajęło stanowiska w tej sprawie. Pozytywnie o tej decyzji Sejmu częściej wyrażają się osoby z wyższym wykształceniem i akceptujące przemiany (tab. 5 aneksu).

Uznający decyzję o przyspieszeniu wyborów za słuszną w uzasadnieniu wskazywali najczęściej na konieczność odsunienia od władzy ludzi, którzy się nie sprawdzili, rozbicia starych układów lokalnych, wybrania nowych, lepszych ludzi do rządzenia i przyspieszenie zmian w terenie.

Szczegółowe uzasadnienia aprobujących przyspieszenie wyborów

- trzeba zmienić ludzi, którzy dotychczas się nie sprawdzili, są skompromitowani, źle zarządzili, czas porozbijać kliki lokalne	13,6%
- potrzebne są nowe władze, trzeba wybrać nowych ludzi, lepszych, młodych, kompetentnych, skutecznych, trzeba dać im szansę rządzenia	12,4%
- należy wykluczyć, usunąć ludzi zasiedziałych, stary aparat, nomenklaturę partyjną, blokujących reformy	12,2%
- "na dole" też powinny być szybsze zmiany, zmiany na szczeblu lokalnym nie nadążają za zmianami na szczeblu państwowym	10,6%
- trzeba zmienić to, co było, wszystko, ludzi, potrzebne są zmiany - ogólnie, bez ocen i podania przyczyn	9,0%
- obecne rady nie sprawdziły się, niczym się nie wykazały, nic nie zrobiły, wszędzie jest bałagan, wiele do zrobienia	7,8%
- czas zmienić dotychczasową administrację, stare struktury na szczeblu gmin	5,0%
- nowi ludzie będą lepiej rządzić, mają nowe pomysły, zapał, inicjatywę	4,1%

- poprzednie wybory nie były demokratyczne, dobór kandydatów był tendencyjny, obecne rady nie są reprezentacją środowiska	3,8%
- przyspieszy to zmiany polityczne, postęp demokracji, likwidację starego ustroju, systemu totalitarnego	3,8%
- potrzebne są władze lokalne wybrane demokrytycznie, autentycznie reprezentujące interesy wyborców, dbające o ich sprawy	3,1%
- jest to związane z nową sytuacją gospodarczą i polityczną, taka jest konieczność	2,5%
- rząd musi mieć swoich przedstawicieli na niższych szczeblach, teren musi być obsadzony przez ludzi "Solidarności", władza centralna musi mieć poparcie "na dole"	2,4%
- powinna być większa rotacja radnych, krótsze kadencje rad	2,3%
- tak uważam, wydaje mi się, że tak będzie lepiej	2,1%
- trzeba zrobić coś dla społeczeństwa, polepszyć poziom i warunki życia ludzi, może się poprawi, zmieni coś na korzyść mieszkańców	2,0%
- ponieważ ludzie muszą mieć wpływ na to, co się dzieje w miejscu zamieszkania	1,3%
- przyspieszy to proces reformowania gospodarki, spowoduje lepsze gospodarowanie	1,1%

Nie zgadzający się z omawianą decyzją motywowali swoje stanowisko dużymi kosztami przeprowadzenia wyborów, a także tym, że społeczeństwo nie jest przygotowane do nowych wyborów i że nie należy potępiać wszystkiego, co było dotychczas.

Szczegółowe uzasadnienia nie aprobujących przyspieszenia wyborów

- ponieważ koszty związane z przeprowadzeniem wyborów są bardzo duże	7,8%
- nie należy skracać kadencji, nie jest to dobra decyzja - bez uzasadnień	4,2%
- nie wolno wszystkiego, co było dotychczas potępiać, nie od razu trzeba zmieniać wszystkich, nie można przekreślać obecnych dokonań	4,2%
- zbyt wcześnie jest na wybory, społeczeństwo nie jest przygotowane, nie bardzo wiadomo kogo wybrać, brak sprawdzonych ludzi, za mało czasu na dobre przygotowanie wyborów	3,9%
- ponieważ przejdzie nowa nomenklatura, rząd chce obsadzić wszędzie swoich ludzi, nowi ludzie pchają się do władzy	3,2%
- ponieważ są ważniejsze sprawy, np. uporządkowanie gospodarki, poprawa poziomu życia	2,9%

- za dużo jest tych zmian, trudno to znieść i przestawić się, zbyt częste zmiany nie dają nic dobrego 2,3%

Zdaniem 40% respondentów wybory samorządowe są najważniejszym warunkiem dalszych przemian w naszym kraju. Częściowo zgadza się z tą opinią 45,5% badanych, w ogóle się z nią nie zgadza 9,3%, a 5,2% nie zajęło stanowiska (zob. też tab. 6 aneksu).

Jako niewielką należy określić deklarowaną gotowość uczestniczenia w kampanii wyborczej i kandydowania do samorządu, natomiast jako wysoki - deklarowany zamiar uczestniczenia w głosowaniu. W nadchodzących wyborach zamierza:

- kandydować do samorządu 3,7%
- działać w Komitecie wyborczym 6,1%
- pracować w komisji wyborczej 6,7%
- głosować 72,6%

Planowana aktywność w kampanii wyborczej jest podobnie niska we wszystkich grupach społeczno-zawodowych (tab. 7-9 aneksu). Większe różnice występują przy deklaracjach zamiaru głosowania. Rzadziej niż pozostali zamierzają wziąć udział w wyborach pracownicy zakładów prywatnych, rolnicy indywidualni, osoby z wykształceniem podstawowym, zamieszkujący w miastach o 41-200 tys. ludności, znacznie częściej natomiast osoby o pozytywnym nastawieniu do zmian wprowadzanych przez rząd (tab. 10 aneksu). Wydaje się, że do deklaracji udziału w głosowaniu należy podchodzić ostrożnie co najmniej z dwóch powodów: po pierwsze - na obecnym wstępnym etapie kampanii jest zbyt wiele niewiadomych, aby wyborca mógł podjąć wiążącą decyzję, zwłaszcza przy nikłej znajomości ordynacji, po drugie - deklaracji pozytywnej na dwa miesiące przed wyborami nie można traktować jako pewnego udziału w wyborach.

Na obecnym etapie kampanii wyborczej przyszli wyborcy mają w niewielkim stopniu wyrobione zdanie, kto powinien kandydować do samorządu gminy, a także na burmistrza lub wójta.

Gdyby zwrócono się do Pana(i) o zgłoszenie takich kandydatów, to wskazał(a)by Pan(i) taką osobę:

	do samorządu gminy	na burmistrza, wójta
bez większego trudu	19,8%	13,0%
z pewnymi trudnościami	34,4%	27,5%
w ogóle nie wiedział(a)by, kogo wytypować	45,5%	58,8%

Dużo łatwiej niż pozostałym byłoby wskazać kandydatów osobom z wyższym wykształceniem, a także mieszkańcom wsi i małych miast, najtrudniej mieszkańcom miast powyżej 200 tys. ludności (tab. 11 i 12 aneksu).

W związku z budzącą kontrowersje kwestią dotyczącą wyboru wojewody, sondowaliśmy, kto powinien decydować o jego wyborze. Najczęściej (38,9%) uważano, że premier w uzgodnieniu z wojewódzkim samorządem, nieco rzadziej (30,6%), że wyłącznie samorząd, a tylko 8,7%, że wyłącznie premier (21,8% nie miało wyrobionego zdania). A zatem w tej sprawie przeważa stanowisko, że sam premier nie powinien decydować o obsadzaniu wojewodów, ale powinien to robić po zaopiniowaniu przez sejmik samorządowy (co zgodne jest z przyjętym rozwiązaniem; zob. też tab. 13 aneksu).

Kolejną, niezwykle ważną sprawą związaną z wyborami, są społeczne oczekiwania zmian w wyniku działalności nowych samorządów, zwłaszcza w kontekście nie najlepszych ocen obecnych rad narodowych. Tylko 22,8% respondentów uważało, że rada w ich miejscu zamieszkania dobrze służy interesom mieszkańców gminy (miasta, dzielnicy), w tym *zdecydowanie tak* - 2,6%, *raczej tak* - 20,2%, przeciwnego zdania była ponad połowa ankietowanych, w tym *raczej nie* - 38,1%, *zdecydowanie nie* - 16,2% (nie wypowiedziało się na ten temat - 22,9%). Cechą wyraźnie różnicującą ocenę działalności obecnej rady narodowej jest wielkość miejscowości.

Stosunkowo wysoka ich aprobata występuje na wsi, dezaprobaty - w dużych miastach (tab. 14 aneksu).

Opinie co do udzielenia mandatów zaufania niektórym z dotychczasowych radnych na następną kadencję są podzielone: za częściową wymianą ludzi z aktualnej rady opowiedziało się 44,9%, za całkowitą - 43,3% (pozostali nie mieli zdania lub odpowiedzieli w inny sposób). Mniej radykalni w kwestii wymiany obecnego składu rady są mieszkańcy wsi, osoby z wyższym wykształceniem, a także nie aprobujący przemian w kraju, najbardziej zaś - mieszkańcy dużych miast, osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, popierający obecne dokonania i rozwój sytuacji w kraju (tab. 15 aneksu).

Znaczna część badanych (40,1%) sądzi, że po wyborach ich wpływ na to, co się będzie działo w środowisku zamieszkania nie zmieni się, choć - zdaniem prawie tak samo licznej grupy - 36,1% - wzrośnie (5,6 - zdecydowanie, 30,5% - raczej), a tylko 2,9% uważa, że się zmniejszy (zdecydowanie - 1,2, raczej - 1,7%). Nie zajęło stanowiska 21%.

Jednocześnie dość powszechne jest przekonanie, że wybory samorządowe *zmienią ludzi i sposób sprawowania przez nich władzy w miastach i gminach* (47,1%), 28,7% badanych przewiduje, że *zmienią ludzi, ale sposoby pozostaną te same*, a co piąty (19,2%), że *wybory w zasadzie niczego nie zmienią* (5% nie ma zdania na ten temat; zob. też tab. 16 aneksu). Najbardziej sceptyczni w odniesieniu do zwiększenia wpływu obywateli na bieg wydarzeń i głębokość przewidywanych zmian w sprawowaniu władzy są rolnicy indywidualni, osoby w starszym wieku oraz z niskim poziomem wykształcenia, a także krytyczni wobec poczynań rządu (tab. 17 aneksu).

* * *

Przeprowadzony sondaż wykazał przede wszystkim powszechny brak znajomości zasad, według których wybierane będą nowe samorządy gmin. Więcej zwolenników ma sposób głosowania na odrębne listy kandydatów różnych partii i orga-

nizacji politycznych niż na jedną listę bez oznaczania przynależności partyjnej.

Z akceptacją spotkała się decyzja o skróceniu kadencji obecnych rad, a także pogląd, że wybory są najważniejszym warunkiem dalszych przemian w naszym kraju. Niewielka jest gotowość uczestniczenia w kampanii wyborczej, stosunkowo wysoki zaś deklarowany udział w głosowaniu.

Wśród badanych przeważa przekonanie, że wybory zmieniają zarówno ludzi, jak i sposób sprawowania władzy, natomiast podzielone są zdania co do możliwości zwiększenia wpływu ludzi na bieg wydarzeń w ich miejscu zamieszkania oraz zakresu wymiany składu obecnych rad.

ANEKS

Tabela 1. Ocena znajomości ordynacji przez wyborców

(w %)

Charakterystyka badanych	Dokładna	Częściowa	Żadna	Brak opinii
Ogółem	2	30	64	4
Płeć				
Mężczyźni	2	31	64	3
Kobiety	2	29	65	5
Wiek				
Do 29	3	28	66	3
30-39	1	33	61	4
40-49	2	34	62	3
50 i więcej lat	2	27	66	5
Miejsce zamieszkania				
Wieś	1	29	65	5
Miasto ogółem	2	30	64	3
Miasto do 40 tys.	2	32	62	5
Miasto 41-200 tys.	2	30	65	4
Miasto pow. 200 tys.	3	30	65	2
Wykształcenie				
Podstawowe	1	26	67	6
Zasadnicze zawodowe	2	32	65	2
Średnie	3	31	63	2
Wyższe	1	42	54	3
Zatrudnienie				
Pracownicy gosp. uspołecz.	2	33	61	4
Pracownicy zakł. prywatnych	2	33	61	4
Rolnicy indywidualni	1	23	72	4
Emeryci i renciści	2	24	68	6
Uczniowie i studenci	3	28	65	4
Rozwój sytuacji w kraju				
Dobry kierunek	3	34	59	4
Zły kierunek	1	25	71	2
Brak opinii	0	26	69	4
Na przyszłość kraju patrzy				
Z nadzieją	3	33	58	6
Z nadzieją i obawą	2	30	65	3
Z obawą	1	26	71	3
Ocena działalności rządu				
Aprobata	2	34	60	4
Brak aprobaty	2	22	74	1
Brak opinii	2	20	73	5
Program Balcerowicza				
Poparcie	3	37	56	4
Brak poparcia	2	30	66	2
Brak opinii	1	25	69	5
Opinia o kapitalizmie				
Pozytywna	2	31	63	3
Negatywna	1	28	67	3
Brak opinii	1	28	64	6
Wybory do samorządu				
Będzie głosować	2	33	61	3
Nie będzie głosować	2	21	73	4
Pytanie: Czy ludzie z Pana(i) najbliższego otoczenia wiedzą już jak będziemy wybierać przedstawicieli samorządu? 1. Tak, wiedzą dokładnie 2. Wiedzą tylko częściowo 3. W zasadzie nic nie wiedzą na ten temat				

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 21 - 26 marca 1990 na ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski (N=1502)

Tabela 2. Samoocena znajomości ordynacji (w %)

Charakterystyka badanych	Dokładna	Częściowa	Żadna
Ogółem	3	28	69
Płeć			
Mężczyźni	4	31	65
Kobiety	2	25	73
Wiek			
Do 29	2	25	73
30-39	3	31	65
40-49	3	31	65
50 i więcej lat	3	26	71
Miejsce zamieszkania			
Wieś	2	26	71
Miasto ogółem	3	29	68
Miasto do 40 tys.	3	29	68
Miasto 41-200 tys.	3	27	70
Miasto pow. 200 tys.	4	30	66
Wykształcenie			
Podstawowe	2	21	77
Zasadnicze zawodowe	3	31	66
Średnie	5	34	61
Wyższe	6	45	48
Zatrudnienie			
Pracownicy gosp. uspołecz.	4	33	64
Pracownicy zakł. prywatnych	2	30	68
Rolnicy indywidualni	3	17	79
Emeryci i renciści	1	22	76
Uczniowie i studenci	3	22	76
Rozwój sytuacji w kraju			
Dobry kierunek	4	34	63
Zły kierunek	2	22	75
Brak opinii	2	23	75
Na przyszłość kraju patrzy			
Z nadzieją	5	30	66
Z nadzieją i obawą	3	28	69
Z obawą	1	26	73
Ocena działalności rządu			
Aprobata	3	31	66
Brak aprobaty	3	23	74
Brak opinii	3	18	78
Program Balcerowicza			
Poparcie	5	40	54
Brak poparcia	3	27	69
Brak opinii	1	20	78
Opinia o kapitalizmie			
Pozytywna	3	29	67
Negatywna	2	30	67
Brak opinii	3	23	75
Wybory do samorządu			
Będzie głosować	4	32	64
Nie będzie głosować	2	16	82
Pytanie: A czy Pan(i) zna zasady, według których będziemy wybierać przedstawicieli samorządu? 1. Tak, znam je dokładnie 2. Znam je tylko częściowo 3. W zasadzie nic o nich nie wiem			

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 21 - 26 marca 1990 na ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski (N=1502)

Tabela 3. Zasada wyboru samorządu w miejscu zamieszkania
respondenta (w %)

Charakterystyka badanych	Proporcjonalna	Większościowa	Nie znana
Ogółem	4	8	88
Płeć			
Mężczyźni	5	10	85
Kobiety	3	6	91
Wiek			
Do 29	4	7	89
30-39	5	10	85
40-49	5	7	88
50 i więcej lat	3	7	89
Miejsce zamieszkania			
Wieś	2	8	90
Miasto ogółem	5	8	87
Miasto do 40 tys.	4	8	88
Miasto 41-200 tys.	4	6	89
Miasto pow. 200 tys.	6	9	85
Wykształcenie			
Podstawowe	2	6	92
Zasadnicze zawodowe	3	10	87
Średnie	5	9	86
Wyższe	16	11	74
Zatrudnienie			
Pracownicy gosp. uspołecz.	5	9	86
Pracownicy zakł. prywatnych	7	2	91
Rolnicy indywidualni	2	6	92
Emeryci i renciści	3	6	91
Uczniowie i studenci	4	5	91
Rozwój sytuacji w kraju			
Dobry kierunek	5	10	84
Zły kierunek	3	7	90
Brak opinii	2	5	93
Na przyszłość kraju patrzy			
Z nadzieją	5	11	84
Z nadzieją i obawą	4	6	89
Z obawą	3	7	90
Ocena działalności rządu			
Aprobata	4	9	87
Brak aprobaty	5	7	88
Brak opinii	2	3	95
Program Balcerowicza			
Poparcie	6	13	81
Brak poparcia	5	5	90
Brak opinii	2	5	92
Opinia o kapitalizmie			
Pozytywna	5	8	87
Negatywna	3	10	86
Brak opinii	3	5	92
Wybory do samorządu			
Będzie głosować	5	9	86
Nie będzie głosować	2	4	94
Pytanie: Czy w Pana(i) miejscowości samorząd będzie wybierany na podstawie ordynacji: 1. proporcjonalnej 2. czy większościowej 7. Nie wiem			

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 21 - 26 marca 1990 na ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski (N=1502)

Tabela 4. Preferowany sposób wybierania samorządu (w %)

Charakterystyka badanych	1	2	Trudno powiedzieć
Ogółem	27	41	32
Płeć			
Mężczyźni	29	44	27
Kobiety	25	38	37
Wiek			
Do 29	28	44	28
30-39	30	43	26
40-49	32	39	29
50 i więcej lat	21	39	40
Miejsce zamieszkania			
Wieś	25	38	37
Miasto ogółem	28	43	29
Miasto do 40 tys.	29	41	30
Miasto 41-200 tys.	30	39	31
Miasto pow. 200 tys.	25	48	27
Wykształcenie			
Podstawowe	21	36	43
Zasadnicze zawodowe	31	42	27
Średnie	31	48	21
Wyższe	41	49	10
Zatrudnienie			
Pracownicy gosp. uspołecz.	31	44	25
Pracownicy zakł. prywatnych	18	46	36
Rolnicy indywidualni	23	35	42
Emeryci i renciści	18	40	42
Uczniowie i studenci	25	44	30
Rozwój sytuacji w kraju			
Dobry kierunek	27	49	24
Zły kierunek	32	31	36
Brak opinii	23	35	43
Na przyszłość kraju patrzy			
Z nadzieją	24	49	27
Z nadzieją i obawą	27	42	31
Z obawą	30	30	40
Ocena działalności rządu			
Aprobata	26	45	29
Brak aprobaty	31	35	34
Brak opinii	23	31	46
Program Balcerowicza			
Poparcie	29	52	19
Brak poparcia	28	37	35
Brak opinii	25	36	39
Opinia o kapitalizmie			
Pozytywna	27	47	26
Negatywna	30	38	32
Brak opinii	23	32	44
Wybory do samorządu			
Będzie głosować	28	48	24
Nie będzie głosować	24	23	53
Pytanie: Czy był(a)by Pan(i) za tym, aby wyborach do samorządu głosowano: 1. na kandydatów umieszczonych na jednej liście bez oznaczania ich przynależności partyjnej lub organizacyjnej 2. czy też na odrębne listy kandydatów różnych partii i organizacji 7. Trudno powiedzieć			

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 21 - 26 marca 1990 na ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski (N=1502)

Tabela 5. Ocena decyzji Sejmu o skróceniu kadencji rad narodowych (w %)

Charakterystyka badanych	Uzasadniona	Częściowo uzasad.	Nieuzasadniona	Trudno powiedzieć
Ogółem	39	17	5	39
Płeć				
Mężczyźni	45	18	7	31
Kobiety	34	16	4	46
Wiek				
Do 29	38	18	3	41
30-39	42	20	6	32
40-49	37	20	9	35
50 i więcej lat	40	12	5	44
Miejsce zamieszkania				
Wieś	36	17	5	42
Miasto ogółem	42	17	5	37
Miasto do 40 tys.	44	18	5	33
Miasto 41-200 tys.	38	13	5	45
Miasto pow. 200 tys.	43	18	5	34
Wykształcenie				
Podstawowe	31	14	4	51
Zasadnicze zawodowe	45	19	7	30
Średnie	47	20	4	30
Wyższe	56	18	9	18
Zatrudnienie				
Pracownicy gosp. uspołecz.	44	19	5	32
Pracownicy zakł. prywatnych	39	16	4	42
Rolnicy indywidualni	30	15	8	47
Emeryci i renciści	37	12	4	47
Uczniowie i studenci	40	12	4	45
Rozwój sytuacji w kraju				
Dobry kierunek	51	15	2	32
Zły kierunek	28	19	12	42
Brak opinii	29	18	6	48
Na przyszłość kraju patrzy				
Z nadzieją	53	12	2	33
Z nadzieją i obawą	38	19	5	38
Z obawą	26	19	9	47
Ocena działalności rządu				
Aprobata	46	16	3	35
Brak aprobaty	27	22	11	40
Brak opinii	24	13	7	56
Program Balcerowicza				
Poparcie	60	16	2	23
Brak poparcia	28	23	12	37
Brak opinii	31	15	4	50
Opinia o kapitalizmie				
Pozytywna	47	16	4	33
Negatywna	34	21	9	36
Brak opinii	29	14	3	54
Wybory do samorządu				
Będzie głosować	47	18	5	30
Nie będzie głosować	19	15	6	60
Pytanie: Czy, Pana(i) zdaniem, decyzja Sejmu o skróceniu kadencji rad narodowych i rozpisaniu nowych wyborów jest w pełni uzasadniona, częściowo, czy też raczej nieuzasadniona? 1. W pełni uzasadniona 2. Częściowo uzasadniona 3. Raczej nieuzasadniona 7. Trudno powiedzieć				

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 21 - 26 marca 1990 na ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski (N=1502)

Tabela 6. Wybory samorządowe najważniejszym warunkiem przemian w kraju (w %)

Charakterystyka badanych	Zgadza się	Zgadza się częściowo	Nie zgadza się	Brak opinii
Ogółem	40	46	9	5
Płeć				
Mężczyźni	42	46	9	3
Kobiety	38	45	10	7
Wiek				
Do 29	37	49	8	5
30-39	42	46	8	4
40-49	37	48	11	4
50 i więcej lat	42	42	10	6
Miejsce zamieszkania				
Wieś	38	47	9	7
Miasto ogółem	41	45	10	4
Miasto do 40 tys.	44	42	10	4
Miasto 41-200 tys.	41	44	9	6
Miasto pow. 200 tys.	39	48	10	3
Wykształcenie				
Podstawowe	37	44	11	8
Zasadnicze zawodowe	43	47	7	3
Średnie	42	48	8	3
Wyższe	43	41	14	1
Zatrudnienie				
Pracownicy gosp. uspołecz.	41	48	9	3
Pracownicy zakł. prywatnych	40	44	9	7
Rolnicy indywidualni	32	50	10	8
Emeryci i renciści	46	37	11	7
Uczniowie i studenci	41	44	9	6
Rozwój sytuacji w kraju				
Dobry kierunek	53	40	3	4
Zły kierunek	27	46	25	3
Brak opinii	28	55	8	8
Na przyszłość kraju patrzy				
Z nadzieją	56	34	4	5
Z nadzieją i obawą	38	50	7	5
Z obawą	23	51	21	5
Ocena działalności rządu				
Aprobata	50	41	5	5
Brak aprobaty	20	52	25	3
Brak opinii	21	60	8	11
Program Balcerowicza				
Poparcie	56	39	3	3
Brak poparcia	23	52	23	2
Brak opinii	37	47	8	8
Opinia o kapitalizmie				
Pozytywna	47	43	7	3
Negatywna	34	46	16	4
Brak opinii	32	50	7	11
Wybory do samorządu				
Będzie głosować	49	44	5	2
Nie będzie głosować	16	52	22	10
<p>Pytanie: Czy z poglądem, że wybory samorządowe są najważniejszym warunkiem dalszych przemian w naszym kraju: 1. w pełni się Pana(i) zgadza 2. tylko częściowo 3. czy też w ogóle się Pana(i) nie zgadza</p>				

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 21 - 26 marca 1990 na ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski (N=1502)

Tabela 7. Aktywność wyborcza: kandydowanie do samorządu (w %)

Charakterystyka badanych	Tak	Nie
Ogółem	4	96
Płeć		
Mężczyźni	5	95
Kobiety	3	97
Wiek		
Do 29	2	98
30-39	4	96
40-49	7	93
50 i więcej lat	3	97
Miejsce zamieszkania		
Wieś	5	95
Miasto ogółem	3	97
Miasto do 40 tys.	5	95
Miasto 41-200 tys.	2	98
Miasto pow. 200 tys.	3	97
Wykształcenie		
Podstawowe	3	97
Zasadnicze zawodowe	4	96
Średnie	4	96
Wyższe	4	96
Zatrudnienie		
Pracownicy gosp. uspołecz.	5	95
Pracownicy zakł. prywatnych	5	95
Rolnicy indywidualni	5	95
Emeryci i renciści	2	98
Uczniowie i studenci	1	99
Rozwój sytuacji w kraju		
Dobry kierunek	4	96
Zły kierunek	5	95
Brak opinii	3	97
Na przyszłość kraju patrzy		
Z nadzieją	4	96
Z nadzieją i obawą	3	97
Z obawą	4	96
Ocena działalności rządu		
Aprobata	4	96
Brak aprobaty	5	95
Brak opinii	1	99
Program Balcerowicza		
Poparcie	4	96
Brak poparcia	6	94
Brak opinii	3	97
Opinia o kapitalizmie		
Pozytywna	3	97
Negatywna	6	94
Brak opinii	3	97
Wybory do samorządu		
Będzie głosować	5	95
Nie będzie głosować	1	99
Pytanie: Czy w nadchodzących wyborach zamierza Pan(i) kandydować do samorządu? 1. Tak 2. Nie		

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 21 - 26 marca 1990 na ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski (N=1502)

Tabela 8. Aktywność wyborcza: działanie w komitecie wyborczym (w %)

Charakterystyka badanych	Tak	Nie
Ogółem	6	94
Płeć		
Mężczyźni	8	92
Kobiety	4	96
Wiek		
Do 29	4	96
30-39	6	94
40-49	9	91
50 i więcej lat	6	94
Miejsce zamieszkania		
Wieś	7	93
Miasto ogółem	6	94
Miasto do 40 tys.	9	91
Miasto 41-200 tys.	2	98
Miasto pow. 200 tys.	5	95
Wykształcenie		
Podstawowe	5	95
Zasadnicze zawodowe	6	94
Średnie	8	92
Wyższe	8	92
Zatrudnienie		
Pracownicy gosp. uspołecz.	7	93
Pracownicy zakł. prywatnych	4	96
Rolnicy indywidualni	8	92
Emeryci i renciści	5	95
Uczniowie i studenci	5	95
Rozwój sytuacji w kraju		
Dobry kierunek	8	92
Zły kierunek	4	96
Brak opinii	4	96
Na przyszłość kraju patrzy		
Z nadzieją	8	92
Z nadzieją i obawą	5	95
Z obawą	6	94
Ocena działalności rządu		
Aprobata	7	93
Brak aprobaty	6	94
Brak opinii	4	96
Program Balcerowicza		
Poparcie	9	91
Brak poparcia	7	93
Brak opinii	4	96
Opinia o kapitalizmie		
Pozytywna	6	94
Negatywna	6	94
Brak opinii	5	95
Wybory do samorządu		
Będzie głosować	8	92
Nie będzie głosować	2	98
Pytanie: Czy w nadchodzących wyborach zamierza Pan(i) działać w Komitecie Wyborczym: 1. Tak 2. Nie		

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 21 - 26 marca 1990 na ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski (N=1502)

Tabela 9. Aktywność wyborcza: praca w komisji wyborczej (w %)

Charakterystyka badanych	Tak	Nie
Ogółem	7	93
Płeć		
Mężczyźni	9	91
Kobiety	5	95
Wiek		
Do 29	5	95
30-39	6	94
40-49	11	89
50 i więcej lat	6	94
Miejsce zamieszkania		
Wieś	9	91
Miasto ogółem	5	95
Miasto do 40 tys.	8	92
Miasto 41-200 tys.	3	97
Miasto pow. 200 tys.	5	95
Wykształcenie		
Podstawowe	5	95
Zasadnicze zawodowe	8	92
Średnie	8	92
Wyższe	7	93
Zatrudnienie		
Pracownicy gosp. uspołecz.	8	92
Pracownicy zakł. prywatnych	7	93
Rolnicy indywidualni	8	92
Emeryci i renciści	5	95
Uczniowie i studenci	6	94
Rozwój sytuacji w kraju		
Dobry kierunek	9	91
Zły kierunek	5	95
Brak opinii	4	96
Na przyszłość kraju patrzy		
Z nadzieją	8	92
Z nadzieją i obawą	6	94
Z obawą	7	93
Ocena działalności rządu		
Aprobata	8	92
Brak aprobaty	6	94
Brak opinii	3	97
Program Balcerowicza		
Poparcie	9	91
Brak poparcia	7	93
Brak opinii	5	95
Opinia o kapitalizmie		
Pozytywna	8	92
Negatywna	6	94
Brak opinii	5	95
Wybory do samorządu		
Będzie głosować	9	91
Nie będzie głosować	1	99
Pytanie: Czy w nadchodzących wyborach zamierza Pan(i) pracować w komisji wyborczej: 1. Tak 2. Nie		

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 21 - 26 marca 1990 na ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski (N=1502)

Tabela 10. Aktywność wyborcza: udział w głosowaniu
(w %)

Charakterystyka badanych	Tak	Nie
Ogółem	74	26
Płeć		
Mężczyźni	77	23
Kobiety	71	29
Wiek		
Do 29	73	27
30-39	78	22
40-49	72	28
50 i więcej lat	72	28
Miejsce zamieszkania		
Wieś	73	27
Miasto ogółem	75	25
Miasto do 40 tys.	77	23
Miasto 41-200 tys.	69	31
Miasto pow. 200 tys.	77	23
Wykształcenie		
Podstawowe	69	31
Zasadnicze zawodowe	76	24
Średnie	81	19
Wyższe	78	22
Zatrudnienie		
Pracownicy gosp. uspołecz.	78	22
Pracownicy zakł. prywatnych	67	33
Rolnicy indywidualni	69	31
Emeryci i renciści	71	29
Uczniowie i studenci	79	21
Rozwój sytuacji w kraju		
Dobry kierunek	83	17
Zły kierunek	57	43
Brak opinii	71	29
Na przyszłość kraju patrzy		
Z nadzieją	85	15
Z nadzieją i obawą	76	24
Z obawą	59	41
Ocena działalności rządu		
Aprobata	80	20
Brak aprobaty	61	39
Brak opinii	63	38
Program Balcerowicza		
Poparcie	86	14
Brak poparcia	63	37
Brak opinii	71	29
Opinia o kapitalizmie		
Pozytywna	78	22
Negatywna	68	32
Brak opinii	73	27
Wybory do samorządu		
Będzie głosować	100	0
Nie będzie głosować	0	100
Pytanie: Czy w nadchodzących wyborach zamierza Pan(i) głosować: 1. Tak 2. Nie		

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 21 - 26 marca 1990 na ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski (N=1502)

Tabela 11. Wskazanie kandydata do samorządu (w %)

Charakterystyka badanych	Bez trudu	Z trudnościami	W ogóle nie
Ogółem	20	35	46
Płeć			
Mężczyźni	24	38	38
Kobiety	16	31	52
Wiek			
Do 29	17	30	54
30-39	21	42	38
40-49	23	34	42
50 i więcej lat	20	33	47
Miejsce zamieszkania			
Wieś	26	39	35
Miasto ogółem	16	32	52
Miasto do 40 tys.	23	32	44
Miasto 41-200 tys.	18	29	53
Miasto pow. 200 tys.	10	32	58
Wykształcenie			
Podstawowe	18	30	52
Zasadnicze zawodowe	19	41	40
Średnie	21	36	43
Wyższe	29	39	32
Zatrudnienie			
Pracownicy gosp. uspołecz.	22	35	44
Pracownicy zakł. prywatnych	23	28	49
Rolnicy indywidualni	23	42	35
Emeryci i renciści	18	33	49
Uczniowie i studenci	9	26	65
Rozwój sytuacji w kraju			
Dobry kierunek	21	37	42
Zły kierunek	24	33	43
Brak opinii	15	32	53
Na przyszłość kraju patrzy			
Z nadzieją	23	36	40
Z nadzieją i obawą	18	36	47
Z obawą	20	30	50
Ocena działalności rządu			
Aprobata	20	35	44
Brak aprobaty	25	32	42
Brak opinii	10	33	57
Program Balcerowicza			
Poparcie	25	39	35
Brak poparcia	28	31	41
Brak opinii	13	33	54
Opinia o kapitalizmie			
Pozytywna	21	37	42
Negatywna	22	34	44
Brak opinii	16	30	54
Wybory do samorządu			
Będzie głosować	23	39	38
Nie będzie głosować	11	22	67
<p>Pytanie: Gdyby zwrócono się do Pana(i) o zgłoszenie kandydata do samorządu gminnego/miejskiego, to wskazał(a)by Pan(i) taką osobę: 1. bez większego trudu 2. z pewnymi trudnościami 3. w ogóle nie wiedział(a)by Pana(i) kogo wytypować</p>			

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 21 - 26 marca 1990 na ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski (N=1502)

Tabela 12. Wskazanie kandydata na burmistrza, wójta (w %)

Charakterystyka badanych	Bez trudu	Z trudnościami	W ogóle nie
Ogółem	13	28	59
Płeć			
Mężczyźni	16	31	53
Kobiety	11	25	65
Wiek			
Do 29	9	25	66
30-39	14	34	52
40-49	15	29	56
50 i więcej lat	14	24	61
Miejsce zamieszkania			
Wieś	19	31	51
Miasto ogółem	10	26	65
Miasto do 40 tys.	14	27	58
Miasto 41-200 tys.	9	28	63
Miasto pow. 200 tys.	6	23	71
Wykształcenie			
Podstawowe	13	23	64
Zasadnicze zawodowe	12	33	55
Średnie	12	32	56
Wyższe	23	28	49
Zatrudnienie			
Pracownicy gosp. uspołecz.	13	30	58
Pracownicy zakł. prywatnych	11	30	59
Rolnicy indywidualni	16	31	53
Emeryci i renciści	15	23	62
Uczniowie i studenci	8	18	74
Rozwój sytuacji w kraju			
Dobry kierunek	13	33	54
Zły kierunek	19	24	58
Brak opinii	10	22	69
Na przyszłość kraju patrzy			
Z nadzieją	14	32	54
Z nadzieją i obawą	12	29	60
Z obawą	15	21	64
Ocena działalności rządu			
Aprobata	13	30	57
Brak aprobaty	17	25	58
Brak opinii	9	21	70
Program Balcerowicza			
Poparcie	15	35	49
Brak poparcia	17	26	57
Brak opinii	10	23	67
Opinia o kapitalizmie			
Pozytywna	14	30	56
Negatywna	14	28	57
Brak opinii	11	21	68
Wybory do samorządu			
Będzie głosować	15	33	53
Nie będzie głosować	9	15	76
Pytanie: Gdyby zwrócono się do Pana(i) o zgłoszenie kandydata na burmistrza, wójta, to wskazał(a)by Pan(i) taką osobę: 1. bez większego trudu 2. z pewnymi trudnościami 3. w ogóle nie wiedział(a)by Pana(i) kogo wytypować			

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 21 - 26 marca 1990 na ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski (N=1502)

Tabela 13.. Decydowanie o wyborze wojewody

(w %)

Charakterystyka badanych	Premier	Premier i samorząd	Samorząd	Trudno powiedzieć
Ogółem	9	39	31	22
Płeć				
Mężczyźni	10	40	34	15
Kobiety	7	38	27	28
Wiek				
Do 29	8	37	37	18
30-39	6	41	34	19
40-49	13	37	31	18
50 i więcej lat	9	39	23	28
Miejsce zamieszkania				
Wieś	8	36	31	25
Miasto ogółem	9	40	30	20
Miasto do 40 tys.	9	40	29	21
Miasto 41-200 tys.	7	41	34	18
Miasto pow. 200 tys.	11	40	29	20
Wykształcenie				
Podstawowe	10	33	26	30
Zasadnicze zawodowe	9	39	36	16
Średnie	5	46	34	15
Wyższe	12	52	30	6
Zatrudnienie				
Pracownicy gosp. uspołecz.	9	41	33	17
Pracownicy zakł. prywatnych	18	39	39	5
Rolnicy indywidualni	11	36	27	25
Emeryci i renciści	8	40	21	32
Uczniowie i studenci	8	29	47	16
Rozwój sytuacji w kraju				
Dobry kierunek	9	45	29	17
Zły kierunek	10	30	35	24
Brak opinii	8	34	30	28
Na przyszłość kraju patrzy				
Z nadzieją	9	44	27	19
Z nadzieją i obawą	8	42	30	21
Z obawą	9	27	37	26
Ocena działalności rządu				
Aprobata	9	43	28	19
Brak aprobaty	8	31	40	21
Brak opinii	7	27	29	36
Program Balcerowicza				
Poparcie	8	53	28	11
Brak poparcia	11	34	37	19
Brak opinii	8	32	30	30
Opinia o kapitalizmie				
Pozytywna	8	43	32	17
Negatywna	10	36	32	21
Brak opinii	9	33	26	32
Wybory do samorządu				
Będzie głosować	8	42	33	16
Nie będzie głosować	9	30	26	36
Pytanie: Kto, Pana(i) zdaniem, powinien decydować o wyborze wojewody? 1. Wyłącznie premier 2. Premier w uzgodnieniu z wojewódzkim samorządem 3. Wyłącznie samorząd 7. Trudno powiedzieć				

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 21 - 26 marca 1990 na ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski (N=1502)

Tabela 14. Ocena działalności dotychczasowej rady (w %)

Charakterystyka badanych	Aprobata	Deza- aprobata	Brak zdania
Ogółem	23	54	23
Płeć			
Mężczyźni	25	57	19
Kobiety	21	52	27
Wiek			
Do 29	17	56	27
30-39	23	55	22
40-49	28	52	21
50 i więcej lat	24	54	22
Miejsce zamieszkania			
Wieś	28	51	21
Miasto ogółem	20	56	24
Miasto do 40 tys.	25	54	21
Miasto 41-200 tys.	18	50	32
Miasto pow. 200 tys.	16	62	22
Wykształcenie			
Podstawowe	25	49	26
Zasadnicze zawodowe	20	60	20
Średnie	20	59	21
Wyższe	28	57	15
Zatrudnienie			
Pracownicy gosp. uspołecz.	22	57	20
Pracownicy zakł. prywatnych	11	58	32
Rolnicy indywidualni	25	54	22
Emeryci i renciści	25	52	23
Uczniowie i studenci	16	47	37
Rozwój sytuacji w kraju			
Dobry kierunek	22	59	19
Zły kierunek	27	56	17
Brak opinii	21	46	34
Na przyszłość kraju patrzy			
Z nadzieją	23	57	19
Z nadzieją i obawą	23	52	25
Z obawą	23	55	22
Ocena działalności rządu			
Aprobata	24	54	22
Brak aprobaty	22	61	17
Brak opinii	19	45	36
Program Balcerowicza			
Poparcie	20	62	18
Brak poparcia	27	56	17
Brak opinii	23	49	29
Opinia o kapitalizmie			
Pozytywna	20	59	21
Negatywna	29	50	21
Brak opinii	21	49	30
Wybory do samorządu			
Będzie głosować	25	56	19
Nie będzie głosować	18	51	31
Pytanie: Czy, Pana(i) zdaniem, obecna rada narodowa dobrze służy interesom mieszkańców gminy (miasta, dzielnicy)? 1. Zdecydowanie tak 2. Raczej tak 3. Raczej nie 4. Zdecydowanie nie 7. Trudno powiedzieć			

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 21 - 26 marca 1990 na ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski (N=1502)

Tabela 15. Zmiana składu obecnej rady

(w %)

Charakterystyka badanych	Częściowa	Całkowita	Inna odpowiedź
Ogółem	45	43	12
Płeć			
Mężczyźni	47	43	9
Kobiety	43	43	14
Wiek			
Do 29	42	46	11
30-39	46	44	10
40-49	48	42	10
50 i więcej lat	44	41	14
Miejsce zamieszkania			
Wieś	49	39	11
Miasto ogółem	42	46	12
Miasto do 40 tys.	47	44	10
Miasto 41-200 tys.	40	45	16
Miasto pow. 200 tys.	41	48	12
Wykształcenie			
Podstawowe	44	41	14
Zasadnicze zawodowe	41	48	11
Średnie	46	45	9
Wyższe	58	34	8
Zatrudnienie			
Pracownicy gosp. uspołecz.	45	46	9
Pracownicy zakł. prywatnych	38	48	14
Rolnicy indywidualni	48	41	11
Emeryci i renciści	43	38	18
Uczniowie i studenci	49	38	13
Rozwój sytuacji w kraju			
Dobry kierunek	42	49	9
Zły kierunek	48	39	14
Brak opinii	48	37	15
Na przyszłość kraju patrzy			
Z nadzieją	41	49	10
Z nadzieją i obawą	46	42	12
Z obawą	49	39	13
Ocena działalności rządu			
Aprobata	45	45	10
Brak aprobaty	47	41	12
Brak opinii	40	39	21
Program Balcerowicza			
Poparcie	45	47	8
Brak poparcia	51	35	14
Brak opinii	42	44	13
Opinia o kapitalizmie			
Pozytywna	43	48	9
Negatywna	52	39	9
Brak opinii	41	39	20
Wybory do samorządu			
Będzie głosować	47	45	8
Nie będzie głosować	41	38	21
<p>Pytanie: Czy był(a)by Pana(i) za tym, aby w w nowych radach gminnych znaleźli się również niektórzy z dotychczasowych radnych czy też opowiada się Pana(i) za całkowitą wymianą obecnego składu rady? 1. Jestem za częściową wymianą ludzi z dotychczasowej rady 2. Jestem za całkowitą wymianą rady 3. Inna odpowiedź</p>			

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 21 - 26 marca 1990 na ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski (N=1502)

Tabela 16. Przewidywane zmiany w sprawowaniu władzy (w %)

Charakterystyka badanych	Ludzie i sposoby	Tylko ludzie	Nie będzie zmian	Brak opinii
Ogółem	47	29	19	5
Płeć				
Mężczyźni	52	29	16	3
Kobiety	43	28	22	7
Wiek				
Do 29	50	28	19	3
30-39	52	30	14	4
40-49	45	27	22	6
50 i więcej lat	43	29	22	6
Miejsce zamieszkania				
Wieś	44	29	21	6
Miasto ogółem	49	28	18	4
Miasto do 40 tys.	52	27	15	6
Miasto 41-200 tys.	44	29	23	4
Miasto pow. 200 tys.	50	29	18	3
Wykształcenie				
Podstawowe	40	28	24	7
Zasadnicze zawodowe	52	30	16	3
Średnie	54	28	15	3
Wyższe	52	33	12	3
Zatrudnienie				
Pracownicy gosp. uspołecz.	50	30	16	4
Pracownicy zakł. prywatnych	53	19	25	4
Rolnicy indywidualni	38	27	31	4
Emeryci i renciści	43	29	22	7
Uczniowie i studenci	47	30	18	5
Rozwój sytuacji w kraju				
Dobry kierunek	62	22	10	5
Zły kierunek	30	37	30	3
Brak opinii	34	34	26	6
Na przyszłość kraju patrzy				
Z nadzieją	65	18	11	6
Z nadzieją i obawą	46	31	19	5
Z obawą	27	39	31	3
Ocena działalności rządu				
Aprobata	57	24	14	5
Brak aprobaty	28	37	32	3
Brak opinii	22	41	29	8
Program Balcerowicza				
Poparcie	66	23	7	4
Brak poparcia	31	35	31	3
Brak opinii	41	30	22	6
Opinia o kapitalizmie				
Pozytywna	56	25	15	4
Negatywna	38	36	22	5
Brak opinii	38	29	24	8
Wybory do samorządu				
Będzie głosować	56	25	14	4
Nie będzie głosować	22	39	34	5
Pytanie: Czy według Pana(i) wybory samorządowe zmienią sposób sprawowania władzy w mieście, gminie? 1. Tak, zmienią ludzi i sposób sprawowania przez nich władzy 2. Zmienią ludzi, ale sposoby pozostaną te same 3. w zasadzie niczego nie zmienią				

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 21 - 26 marca 1990 na ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski (N=1502)

Tabela 17. Wpływ obywateli na bieg wydarzeń w środowisku zamieszkania po wyborach (w %)

Charakterystyka badanych	Wzrośnie	Nie zmieni się	Zmniejszy się	Trudno powiedzieć
Ogółem	36	40	3	21
Płeć				
Mężczyźni	42	37	3	18
Kobiety	31	43	3	24
Wiek				
Do 29	40	41	2	18
30-39	42	40	2	16
40-49	36	40	5	19
50 i więcej lat	30	40	3	27
Miejsce zamieszkania				
Wieś	34	38	3	25
Miasto ogółem	37	41	3	18
Miasto do 40 tys.	40	35	3	22
Miasto 41-200 tys.	34	44	4	18
Miasto pow. 200 tys.	38	45	2	15
Wykształcenie				
Podstawowe	28	42	2	28
Zasadnicze zawodowe	42	36	3	18
Średnie	45	39	3	13
Wyższe	40	42	6	11
Zatrudnienie				
Pracownicy gosp. uspołecz.	40	39	3	18
Pracownicy zakł. prywatnych	46	40	2	12
Rolnicy indywidualni	26	41	4	29
Emeryci i renciści	30	40	3	27
Uczniowie i studenci	39	43	3	15
Rozwój sytuacji w kraju				
Dobry kierunek	48	34	1	16
Zły kierunek	22	52	7	19
Brak opinii	25	42	3	30
Na przyszłość kraju patrzy				
Z nadzieją	51	29	1	19
Z nadzieją i obawą	34	42	2	22
Z obawą	22	49	6	22
Ocena działalności rządu				
Aprobata	44	37	2	17
Brak aprobaty	21	52	6	21
Brak opinii	19	41	3	38
Program Balcerowicza				
Poparcie	55	29	1	15
Brak poparcia	26	51	6	17
Brak opinii	28	43	3	26
Opinia o kapitalizmie				
Pozytywna	45	37	1	17
Negatywna	29	46	7	18
Brak opinii	25	41	1	33
Wybory do samorządu				
Będzie głosować	44	34	2	19
Nie będzie głosować	14	55	5	26
Pytanie: Jak Pan(i) sądzi, czy po wyborach samorządowych wpływ takich ludzi jak Pan(i) na to, co się dzieje w środowisku zamieszkania, mieście, dzielnicy, gminie: 1. zdecydowanie wzrośnie 2. raczej wzrośnie 3. nie zmieni się 4. raczej zmniejszy się 5. zdecydowanie zmniejszy się 7. Trudno powiedzieć				

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 21 - 26 marca 1990 na ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski (N=1502)